

ОДГОВОРНОСТ ОСНИВАЧА ПРЕДУЗЕТНИЧКЕ РАДЊЕ

Оснивач предузетничке радње одговара целокупном личном имовином за обавезе настале у вези предузетничке делатности до момента брисања предузетника из надлежног регистра због настављања обављања делатности у форми привредног друштва.

Из образложења:

„Према утврђеном чињеничном стању, између тужиоца и туженог, у то време у својству предузетника, постојала је вишегодишња пословна сарадња. Тужени је на основу усменог споразума испоручивао робу тужиоцу након аванских уплата цене. По профактурама од 25.03.2014. године и 26.05.2014. године, тужилац је авансно уплатио износ од 14.256,00 евра. Тужиоцу је испоручена роба у вредности од 6.481,80 евра и враћен му је износ од 874,20 евра дана 26.08.2015. године, а преостали део аванса тужени је задржао. Такође је утврђено да је решењем Агенције за привредне регистре БД 64489/2014 од 29.07.2014. године регистровано оснивање друштва „Папетерија“ д.о.о. Чачак. Наведено решење садржи напомену да је друштво „Папетерија“ д.о.о. Чачак основано одлуком предузетника АА о наставку обављања делатности у форми привредног друштва. Радња за производњу и продају папира и картона „Папетерија“ из Прељине је брисана из регистра дана 29.07.2014. године.

Код напред утврђеног чињеничног стања, првостепени суд на основу члана 85. и члана 92. Закона о привредним друштвима изводи закључак да одговорност туженог за обавезе настале у току обављања предузетничке делатности није угашена брисањем предузетника из надлежног регистра. Како је утужена обавеза настала пре престанка положаја предузетника, те како тужени по закону личном имовином одговара за ову обавезу, то је тужбени захтев усвојен за износ аванса за који није испоручена роба од 6.900,00 евра.

У жалбеном поступку изложено становиште Апелациони суд у Крагујевцу не прихвата, налазећи да тужени није пасивно легитимисан у овом поступку. Овакав став је образложен наводима да тужени, као предузетник, није брисан из регистра због престанка постојања, већ због промене правне форме и наставка обављања делатности у форми привредног друштва које је, као правни следбеник, преузело раније настале обавезе предузетника.

Према становишту Врховног касационог суда, схватање другостепеног суда је засновано на погрешном тумачењу и примени релевантног материјалног права.

Обављање привредне делатности, према одредбама Закона о привредним друштвима могуће је у форми привредног друштва или по посебним правилима којима је регулисан институт предузетника. Према члану 83. тог закона, предузетник је пословно способно физичко лице које обавља делатност у циљу остваривања прихова и које је као такво регистровано у складу са законом о регистрацији. Дакле, актом регистрације физичко лице стиче својство предузетника, са свим правним последицама које из тога произлазе. Једна од најзначајних карактеристика предузетништва је законом прописана одговорност целокупном (личном) имовином за све обавезе настале у вези са обављањем делатности, која не престаје брисањем (члан 85. истог закона).

Уколико предузетник током пословања установи да је за њега повољније да делатност обавља у форми привредног друштва, то је слободан да се користи правом предвиђеним чланом 92. Закона о привредним друштвима.

Овим чланом закона је прописано да предузетник може донети одлуку о наставку обављања делатности у форми привредног друштва, при чему се сходно примењују одредбе овог закона о оснивању дате форме друштва (став 1). На основу одлуке из става 1. овог члана врши се истовремено брисање предузетника из регистра привредних субјеката и регистрација оснивања привредног друштва из става 1. овог члана која преузима сва права и обавезе предузетника настале из пословања до тренутка оснивања тог привредног друштва (став 2). Након губитка својства предузетника у складу са ставом 2. овог члана то физичко лице остаје одговорно целокупном својом имовином за све обавезе настале у вези обављања делатности до тренутка брисања предузетника из регистра (став 3).

Из цитиране одредбе закона произлази да друштво следбеник у моменту оснивања преузима на себе обавезе настале у вези предузетничке делатности, по ставу 2. члана. Међутим, тиме се не искључује његова одговорност личном имовином за све обавезе настале у вези обављања делатности до тренутка брисања предузетника из регистра, по ставу 3. истог члана.

Правило из става 3. цитираног члана другостепени суд занемарује, што за последицу има погрешну примену материјалног права приликом оцене пасивне легитимације. Тужени је пасивно легитимисан у овом спору. Нема места закључку да дејство правила из одредбе става 2. члана 92. Закона о привредним друштвима дерогира примену правила из става 3. истог члана. Напротив, ове одредбе имају заједнички циљ, који се огледа у томе да се појача одговорност физичког лица, ранијег предузетника, ради заштите поверилаца. Уколико би сва права и обавезе преузело друштво следбеник, а без одговорности ранијег предузетника, то би се дерогирао опште правило о одговорности предузетника личном имовином из члана 85. Закона о привредним друштвима, као једно од основних обележја овог облика обављања делатности. Власник предузетничке радње би у том случају могао да злоупотреби правило о личној имовинској одговорности за обавезе настале пре промене правне форме, имајући у виду да чланови ДОО не одговарају личном имовином за обавезе друштва, сходно члану 139. Закона о привредним друштвима“.

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев 2493/2020 од 21.01.2021. године усвојена на седници Грађанског одељења од 16.03.2021. године)